

S Z E M L E

Szalma, S.:

AZ ALBÁN NÉPKÖZTÁRSASÁG KÖNYVTÁRAI

A népi hatalom megvalósulása előtt Albániában a folyóiratok és napilapok hasábjain igen ritkán lehetett találkozni közművelődési könyvtárakról szóló hírrel. Ez természetes is, mert akkoriban az egész országban mindössze öt közművelődési könyvtár működött. Tulajdonképpen ezek közül is három magángyűjtemény volt, amelyet tulajdonosaik bocsájtottak a köz rendelkezésére. Ezek a könyvtárak igen szegények voltak, s összesen 25 000 - túlnyomórészt idegen nyelvű - könyvből álltak. Közöttük a legnagyobb - a Nemzeti Könyvtár - állománya 12 000 kötet volt. Ezt, a főként burzsoá érdekeknek megfelelő irodalmat a magasabb képzettséggel rendelkezők olvasták. A dolgozó lakosság számára a könyvtárak hozzáférhetetlenek voltak; az albánok 80 %-a nem tudott olvasni.

A népi forradalom győzelme után Albániában felszámolták az irástudatlanságot. Ma már az országban 11 városi közművelődési könyvtár működik. Csaknem mindegyik az alig 13 esztendeje fennálló fiatal népköztársaság szülötte. E könyvtárakban már több mint negyedmillió könyv van.

Nézzük meg, melyek azok a nagyobb könyvtárak, amelyeknek állománya eléri a 32-36 000 kötetet is.

Albánia legnagyobb kikötővárosában, Durresz-ben, a könyvtár gyönyörű kis palotát foglal el, amely azelőtt egy tőkésé volt. A könyvtár egyébként arról nevezetes, hogy az országban itt állították össze először katalógust és az olvasók segítségével létrehozták a Köztársaság első ifjusági olvasótermét, ahol nem státusbeli tisztviselők, hanem patronáló pedagógusok dolgoznak. Naponta felolvasásokat tartanak a gyermekek számára.

Ritka könyvek gyönyörű gyűjteményével büszkélkedik a shkaderi könyvtár. Az itt található legrégebb művek a jezsuiták volt könyvtáraiból származó XV.századi kiadványok.

Több unikum van az elbaszani könyvtárban is, melyek ez ősi város történetével kapcsolatosak. Ugyancsak itt találhatóak az első albán tankönyvek is.

Albánia legkisebb könyvtárában, amely az egyik kisvárosban, Fierben működik, ma már annyi a könyv, mint amennyi azelőtt a Nemzeti Könyvtárban volt /12 000 kötet/.

A városi könyvtárak nemcsak a városok, hanem a városokat környező falvak lakosságát is ellátják könyvekkel. Egyes helységeken mozgókönyvtárak létesültek, amelyek jól fel vannak szerelve politikai, szépirodalmi és főként mezőgazdasági irodalommal.

A falvakat azonban elsősorban a "népi olvasóházak" látják el könyvvel. Ezekben a házakban olvasótermek állnak a látogatók rendelkezésére. Ott is, ahol még nem szervezték meg az ilyen népi olvasóházakat, a falu tanítói közül valaki rendszeresen tart felolvasásokat. /Ezt a munkát éppugy megfizetik, mint a tanítást./ A parasztok szívesen hallgatják kedvelt szépirodalmi műveiket, mint például Kim Dusi nemzeti díjas író "A veláni út" című művét, amely az új falu problémáival foglalkozik, M. Solohov "Új barázdát szánt az eke", "Csendes Don" című műveit, stb.

A népi Albániában a könyvnek sok barátja van, különösen az ifjúság körében. A fiúk és a lányok nagy kedvvel gyűjtik a könyveket, s könyvtárukat szívesen bocsátják mások rendelkezésére is. Sőt, az Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága "Könyvbarát" kitüntetést alapított, melynek elnyerésére a következő feltételeket szabta: egy év alatt 25-50 könyvből álló magánkönyvtárat kell összeállítani, meghatározott művek közül 6-8-at el kell olvasni és ezek közül kettőt fel is kell olvasni. A felolvasás hallgatóságának létszáma nincs meghatározva, néhány személyből is állhat.

A népgazdaság és a közművelődés gyors fejlődésével kapcsolatban Albániában nemcsak közművelődési könyvtárakat, hanem intézményi könyvtárakat is létesítettünk. Így pl. a Nemzeti Színház 1946-ban történt megalapítása után hamarosan megnyitott a színház saját könyv-

tára. Könyvtárak nyíltak a minisztériumokban is, ahol 15-20 000, főként szakirodalmi könyv van. Pl. az oktatásügyi és művelődésügyi minisztérium könyvtárában tulajdonképpént pedagógiai és művészeti könyvek találhatók.

Albániában működnek szakszervezeti könyvtárak is. Tiranában, Albánia fővárosában a munkások és tisztviselők százai látogatják a több mint 35 000 kötetes könyvtárat, amely igen gazdag a különféle ismeretágakra kiterjedő orosz és szovjet művekben. A könyvtárnak nagy olvasóterme van.

Az ifjúsági könyvtárak hálózatát a fővárosi uttorőpalota kezde szervezni.

Az Albán-Szovjet Baráti Társaság által szervezett könyvtárak közül különösen kiemelkedik a tiranai. Állománya oly gazdag, hogy csaknem teljes mértékben kielégíti azoknak az olvasóknak az igényét, akik orosz és szovjet műveket eredetiben olvasnak.

Albániában, az ország több évszázados történelme során tavaly nyílt meg az első állami egyetem. Csaknem ezzel egyidejűleg alakult meg az első tudományos könyvtár is, mely megfelel a korszerű könyvtárszervezés követelményeinek. A könyvtár igen szép épületben kapott elhelyezést. Számos olvasóterem áll a tudományos dolgozók és az egyetemi hallgatók rendelkezésére.

A könyvtárnak mintegy 200 000 kötetből álló könyvállománya van. Ebből 500 kötetet a moszkvai Állami Egyetem tudományos könyvtárától kapott ajándékba. A népi demokratikus országok különböző tudományos intézményeitől szintén tekintélyes mennyiségű kiadvány érkezett.

Állománya gyorsan növekszik, mégpedig nemcsak vásárlás, hanem a világ különböző tudományos intézményeivel és egyetemi könyvtáraival folytatott csere útján is. 250 külföldi könyvtárral és tudományos intézettel van cserekapcsolata. A könyvállomány növekedésének egyik fontos forrását jelentik a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának kiadványai, mert az Akadémia minden kiadványát megküldi a tiranai tudományos könyvtárnak.

A könyvtár használatának megkönnyítése érdekében a következő osztályok létesültek: albán és balkáni osztály, kézirat-osztály, az albán nyelvre fordított tudományos irodalom osztálya.

A könyvállomány feltárásában nagy szerepe van a szakkatalógus-

nak, amely az egyetemi előadók, a Tudományos Intézet munkatársai és szovjet szakértők közvetlen közreműködésével készült. Albániában ez az első tudományos elvek szerint szerkesztett szakkatalógus.

A könyvtár olvasóinak nagy segítséget nyújt a bibliográfiai és tájékoztató szolgálat.

Tirana lett a köztársaság tudományos központja. Rövid idő alatt óriási változások mentek itt végbe. Albánia legnagyobb könyvtárára, a Nemzeti Könyvtárra sem lehet ma már ráismerni. Negyedmillió könyvállománya van, a világ legkülönbözőbb nyelvein. A könyvállomány ilyen gyors növekedése nemcsak azzal magyarázható, hogy az állam bőségesen támogatja a könyvtárakat, hanem azzal is, hogy az ország történelmében először bevezették a kötelespéldányról szóló törvényt. A törvény értelmében a Köztársaság területén megjelenő minden sajtótermékből 15 példányt kell beküldeni a Nemzeti Könyvtárba. Ezenkívül 900 különféle újságot és folyóiratot is kap.

A Nemzeti Könyvtár sikeresen gyűjti azokat a cenzura által betiltott haladó szellemű albániai kiadványokat, amelyek a régi rendszer alatt nem jelenhettek meg az országban. Emellett gyűjti az ország történelmével, földrajzával, gazdasági életével és politikájával közvetlenül vagy közvetve foglalkozó, 1555-től külföldön megjelent kiadványokat. E gyűjteményben már több mint 15 000 kötet van. Az Albán Nemzeti Könyvtár ma az Albániával foglalkozó művek tekintetében a világon első helyen áll és a balkán-tudomány terén is az elsők között foglal helyet.

Néhány évvel ezelőtt készült el a könyvtár 50 000 címleírást tartalmazó szakkatalógusa. Befejezéséhez közeledik az albán irodalom teljességre törekedő bibliográfiájának összeállítása is. Ez a vállalkozás jelentős mértékben felülmúlja a népi hatalom létrejötté előtt külföldön megjelent olyan munkákat, mint Émile Legrand⁺ és mások albán bibliográfiái.

Albániában a könyvtárügy fejlődésével és tökéletesedésével kapcsolatban nagy feladatok várnak a Nemzeti Könyvtárra. Fel kell

⁺ Legrand, Émile: Bibliographie albanaise. Description raisonnée des ouvrages publiés en albanais ou relatifs à l'Albanie du quinzième siècle à l'année 1900 ... 1912, VIII.228 p. 724 tétel.

állítani a következő osztályokat: kéziratár, balkán-tudományi, albanológiai, stb. osztály. Tervbe vették a bibliográfiai munka tudományszakok szerinti átszervezését is. Különösen jelentősek az albán irodalmi bibliográfia munkálatai.

A Nemzeti Könyvtárnak ezenfelül országos tudományos módszer-tani központtá kell válnia. Ki kell dolgoznia a közművelődési könyvtárak egységes osztályozási rendszerét is.

Az Albán Munkapárt nagy gondot fordít a népi értelmiség kéde-reinek felkészülésére. 1960-ra Albániában 3000 főiskolai és 6200 középiskolai végzettséggel rendelkező szakember lesz. Számos könyvtáros tanul jelenleg a Szovjetunióban. Tiranában megnyílt az első népművelési iskola, ahol a könyvtárak és a népi olvasóházak számára szakképzett munkatársakat képeznek ki.

Albániában a könyvtárügy fejlődése népi hatalmunk munkájának, a Munkapárt szakadatlan gondoskodásának, a Szovjetunió testvéri segítségének eredménye.

Eredeti cím: V Narodnoj Reszpublike Albanii.
Megjelent: Bibliotekar', 1958. 3.sz. 67-70.lap.
OSzK.ford.sz.: 1950.
